

SPRAWOZDANIE Z 2020 R. NA TEMAT STATUSU OCHRONY PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Dlaczego prawa własności intelektualnej są ważne,
naruszenia praw własności intelektualnej oraz walka
z podrabianiem i piractwem

STRESZCZENIE

Czerwiec 2020 r.

CYBER ATTACK

DOWNLOADING
...

Injection on
3rd Step

Przedmowa

Dowody świadczące o tym, że przestępstwa związane z własnością intelektualną nie są pozbawione ofiar, istnieją od wielu lat i zostały dodatkowo poparte w niniejszym najnowszym sprawozdaniu na temat statusu praw własności intelektualnej, w którym zwrócono szczególną uwagę na niektóre kluczowe badania przeprowadzone przez Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) za pośrednictwem obserwatorium.

W niniejszym sprawozdaniu podkreślono znaczenie praw własności intelektualnej dla gospodarki UE, a tym samym dla wyjścia z kryzysu związanego z COVID-19, który zdominował pierwszą połowę 2020 r. i może mieć długotrwałe skutki.

Jedno z badań dotyczących naruszenia praw własności intelektualnej, przeprowadzone we współpracy z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, obejmuje obszar podrobionych leków, który niewątpliwie stanowi jeden z najbardziej bezwzględnych obszarów prowadzenia działalności w zakresie podrabiania. Badanie to w jeszcze większym stopniu służy zwróceniu uwagi na zagrożenie dla społeczeństwa.

Sfałszowane leki, zabawki dla dzieci i kosmetyki to tylko niektóre z problematycznych obszarów; istnieją jednak ukryte zagrożenia, które wiążą się ze wszystkimi rodzajami przestępstw dotyczących własności intelektualnej, wykraczające poza utratę miejsc pracy w obrębie legalnie działających sektorów oraz szkody dla dochodów publicznych.

Przestępcy uznają przestępstwa związane z własnością intelektualną za działalność o stosunkowo niskim stopniu ryzyka, która służy wspieraniu innych rodzajów przestępczości zorganizowanej. Wspólne sprawozdanie sporządzone wraz z Europolem przedstawia studia przypadków wskazujące na powiązania z praniem pieniędzy, przestępstwami przeciwko wiarygodności dokumentów, cyberprzestępczością, nadużyciami finansowymi, produkcją narkotyków i handlem narkotykami.

Coraz wyraźniej widać, że szkody dla zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów oraz dla środowiska, a także związek między przestępstwami związanymi z własnością intelektualną i innymi rodzajami przestępstw, wymagają podjęcia pilnych i skoordynowanych działań na szczeblu międzynarodowym.

Całe społeczeństwo pada ofiarą przestępstw związanych z własnością intelektualną, a w niniejszym sprawozdaniu ponownie podkreślono potrzebę egzekwowania praw własności intelektualnej, co stanowi jeden z priorytetów UE w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej.

Christian Archambeau
Dyrektor wykonawczy, EUIPO

Streszczenie

W niniejszym sprawozdaniu zebrano ustalenia dokonane w ramach badań na temat rozmiarów, zakresu i konsekwencji naruszania praw własności intelektualnej dla gospodarki UE, prowadzonych w ostatnich latach przez Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) za pośrednictwem europejskiego obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej (obserwatorium). Przedstawiono i omówiono dowody dotyczące wartości ekonomicznej praw własności intelektualnej w gospodarce UE, stopień wykorzystania tej wartości, mechanizmy naruszeń stosowane w celu jej przechwycenia oraz działania podejmowane w odpowiedzi na te wyzwania. Podkreślono również udział zorganizowanych grup przestępczych na podstawie dochodzeń prowadzonych przez Europol (Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania).

W ramach badania przeprowadzonego we współpracy z Europejskim Urzędem Patentowym (EPO) w 2019 r. EUIPO stwierdził, że łączny wkład wnoszony do gospodarki UE przez sektory intensywnie korzystające z praw własności intelektualnej sięga w przybliżeniu 45% produktu krajowego brutto (PKB) i 29% zatrudnienia (plus dodatkowe 10% uzyskane w sektorach, które dostarczają towary i świadczą usługi dla sektorów intensywnie korzystających z praw własności intelektualnej). Sektory te odpowiadają za znaczną część wymiany handlowej UE z zagranicą, co stanowi 96% eksportu towarów z UE. Pracownicy tych sektorów otrzymują wynagrodzenie o 47% wyższe niż pracownicy innych sektorów. Wydaje się również, że sektory intensywnie korzystające z praw własności intelektualnej poradziły sobie z kryzysem finansowym lepiej niż inne sektory gospodarki, o czym świadczy ich większy udział w zatrudnieniu i wyższe PKB w porównaniu z poprzednim badaniem przeprowadzonym w 2016 r. Na poziomie pojedynczych przedsiębiorstw badanie dotyczące szybko rozwijających się małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) opublikowane w 2019 r., przeprowadzone również we współpracy z Europejskim Urzędem Patentowym (EPO), wykazało, że MŚP korzystające z praw własności intelektualnej miały większą szansę na osiągnięcie wzrostu w kolejnych latach niż inne przedsiębiorstwa.

Z uwagi na wysoką wartość związaną z prawami własności intelektualnej naruszenie tych praw stanowi dochodową działalność przestępczą o stosunkowo niskim poziomie ryzyka, jeśli chodzi o prawdopodobieństwo wykrycia i ewentualnego ukarania. Zorganizowane grupy przestępcze są w dużym stopniu zaangażowane w podrabianie i piractwo, a przestępstwa związane z własnością intelektualną często powiązane są z innymi rodzajami przestępstw, takimi jak pranie pieniędzy, handel ludźmi i sporadycznie praca przymusowa, co zostało udokumentowane w dwóch wspólnych sprawozdaniach sporządzonych przez Europol i EUIPO zatytułowanych „Ocena zagrożenia przestępstwami związanymi z własnością intelektualną z 2019 r.” (w ramach której zgłoszono nawet jeden przypadek w UE powiązany z organizacją terrorystyczną) oraz „Sprawozdanie na temat przestępczości wielorodzajowej” opublikowane w czerwcu 2020 r. W miarę rozwoju technologii i kanałów dystrybucyjnych równoległe ze wzrostem asortymentu podrabianych produktów tryb funkcjonowania takich zorganizowanych grup przestępczych staje się coraz bardziej złożony.

Modele działalności gospodarczej stosowane przez fałszerzy w dużej mierze wykorzystują internet do dystrybucji produktów oraz promowania dystrybucji i konsumpcji nielegalnych treści cyfrowych.

Według szacunkowych danych uzyskanych w wyniku badania przeprowadzonego w 2019 r. przez EUIPO i Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) naruszenia praw własności intelektualnej w handlu międzynarodowym w 2016 r. mogły dotyczyć aż 3,3% światowego handlu. Podrabiane towary stanowią nawet 6,8% importu do UE, czyli 121 mld euro rocznie. Obydwa

zestawienia liczbowe są znacznie wyższe niż te, które zostały stwierdzone w poprzednim wydaniu opublikowanym przez te dwie organizacje w 2016 r. oraz wskazują, że w ostatnich latach problem ten nasilił się jeszcze bardziej.

W ramach szeregu badań sektorowych EUIPO oszacował wartość sprzedaży utraconej na skutek podrabiania w 11 sektorach w UE (bezpośrednio w branżach poddanych analizie i w całym powiązonym łańcuchu dostaw). Straty te wyniosły ogółem ponad 83 mld euro rocznie w latach 2013-2017. Ponadto liczba miejsc pracy w działających zgodnie z prawem przedsiębiorstwach zmniejszyła się o ponad 671 000, a państwa członkowskie straciły 15 mld euro rocznie z dochodów podatkowych.

Bez względu na to, jak poważne są te szkody gospodarcze, szkody dla zdrowia publicznego, bezpieczeństwa konsumentów i środowiska wynikające z podrabiania towarów prawdopodobnie wywołują jeszcze poważniejsze skutki. W marcu 2020 r. EUIPO i OECD opublikowały wspólnie przeprowadzone badanie na temat sfałszowanych leków, które wykazało, że nie tylko leki „poprawiające komfort życia”, ale również leki stosowane w leczeniu poważnych chorób, w tym antybiotyki, leki stosowane w terapiach przeciwnowotworowych lub w leczeniu chorób serca, często są fałszowane, co może mieć śmiertelne skutki dla pacjentów je przyjmujących. Na skutek wybuchu pandemii COVID-19 pod koniec 2019 r. i jej późniejszego rozprzestrzeniania się na całym świecie fałszerze zaczęli produkować fałszywe zestawy do testowania, podrobione środki ochrony indywidualnej oraz, nawet przed zatwierdzeniem przez władze skutecznych terapii, sfałszowane leki, które miały pomóc w zwalczeniu choroby (¹).

Dokonując analizy danych pochodzących od organów nadzoru rynku w całej UE, EUIPO dodatkowo udokumentował zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów wynikające z produktów podrobionych, takich jak zabawki, odzież, urządzenia elektryczne i inne powszechne towary konsumpcyjne. Zagrożenia te obejmują narażenie na niebezpieczne substancje chemiczne i toksyny, które mogą powodować poważne lub długotrwałe szkody dla zdrowia, udławienie, porażenie prądem, pożar i różnego rodzaju obrażenia. Niektóre rodzaje podrobionych towarów, takich jak pestycydy, mogą być szkodliwe zarówno dla rolników stosujących je w swoich uprawach, jak i konsumentów, którzy spożywają produkty pochodzące z takich upraw.

Poza analizą dostaw towarów podrobionych i pirackich treści, EUIPO przeprowadził również badanie po stronie popytu, tj. postaw obywateli względem praw własności intelektualnej i ich gotowości do korzystania z towarów i usług naruszających prawo własności intelektualnej. Konsumentów do nabywania towarów podrobionych i do uzyskiwania nielegalnego dostępu do treści chronionych prawem autorskim motywują niskie ceny, łatwy dostęp i niski stopień stygmatyzacji społecznej powiązanej z takimi działaniami. Szczególny nacisk położono na osoby młode; w 2019 r. opublikowano zaktualizowane zestawienie wskaźników dotyczące własności intelektualnej i młodzieży, z którego wynika, że, w porównaniu z poprzednim wydaniem z 2016 r., istnieje mniejsze prawdopodobieństwo, że osoby młode w UE będą korzystać z pirackich treści cyfrowych, ale większe, że będą nabywać towary podrabiane.

W tej sytuacji EUIPO we współpracy z publicznymi i społecznymi partnerami prowadzi i wspiera szereg działań w celu wyeliminowania tych problemów. Działania te obejmują: udzielanie posiadaczom praw informacji na temat zmieniającej się sytuacji w zakresie naruszeń; współpracę z Europolem w zakresie szerszego reagowania na przestępstwa związane z własnością intelektualną, m.in. poprzez udział w finansowaniu wyspecjalizowanej jednostki ds. przestępstw związanych z własnością intelektualną w ramach Europolu; pomoc w szkoleniu organów ścigania w całej UE we współpracy z CEPOL-em (Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia Organów Ochrony Porządku Publicznego) i Eurojustem

(¹) Europol monitoruje sytuację i w kwietniu 2020 r. opublikował sprawozdanie zatytułowane „Marketing wirusowy – towary podrobione, towary o niewystarczającej jakości i przestępstwa związane z naruszeniem praw własności intelektualnej w dobie pandemii COVID-19”. Sprawozdanie dostępne jest na stronie internetowej: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/report_covid_19_-_viral_marketing_counterfeits.pdf.

(Europejska Agencja ds. Współpracy Sądownictwa Karnego); wspieranie wysiłków Komisji Europejskiej na rzecz rozwiązania problemu dostaw podrabianych towarów w państwach trzecich. Portal poświęcony egzekwowaniu praw własności intelektualnej (IP Enforcement Portal) stanowi jedyną w swoim rodzaju platformę umożliwiającą posiadaczom praw autorskich i organom egzekwującym dzielenie się informacjami w sposób bezpieczny, gromadzenie danych na temat egzekwowania praw na potrzeby dalszych analiz oraz informowanie o naruszeniach praw własności intelektualnej przez osoby trzecie oraz działaniach Komisji Europejskiej w obszarze przestępstw związanych z własnością intelektualną. EUIPO rozpoczął również prace nad nowymi technologiami, które mogłyby odegrać znaczącą rolę w zwalczaniu naruszeń, a także nad współpracą z pośrednikami, takimi jak rynki handlu elektronicznego w celu wzmocnienia ochrony praw własności intelektualnej w środowisku internetowym.

Jeżeli chodzi o egzekwowanie praw, unijne i globalne działania w zakresie egzekwowania koordynowane są przez Europol, OLAF (Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych) i Interpol; prowadzone są też działania przez organy egzekwowania prawa w poszczególnych państwach członkowskich.

Działania w zakresie egzekwowania prawa mają na celu przede wszystkim ograniczenie dostaw towarów i usług naruszających prawa własności intelektualnej. Drugą stroną medalu jest popyt. EUIPO, we współpracy z państwami członkowskimi oraz partnerami sektora prywatnego i społeczeństwa obywatelskiego, dąży do zwiększenia poziomu świadomości obywateli co do znaczenia własności intelektualnej i konieczności jej poszanowania za pośrednictwem szeregu kanałów, takich jak:

- obszar działań „własność intelektualna w dziedzinie edukacji”, którego celem jest włączenie tematu praw własności intelektualnej do programów nauczania na wszystkich poziomach kształcenia;
- działania informacyjne, takie jak „Moc pomysłów” (*Ideas Powered*) lub kampanie medialne, takie jak te, które powstały w związku z niniejszym sprawozdaniem, z naciskiem na informowanie konsumentów na temat zagrożeń związanych z podrabianymi towarami;
- udzielanie konsumentom informacji na temat dostępności legalnie dostępnych treści cyfrowych za pośrednictwem portalu *agorateka*;
- program „AUTENTYCZNOŚĆ” (AUTHENTICITY), utworzenie sieci europejskich miast, które mają na celu szerzenie wiedzy na temat znaczenia ochrony praw własności intelektualnej.

SPRAWOZDANIE Z 2020 R. NA TEMAT
STATUSU OCHRONY PRAW
WŁASNOŚCI INTELKTUALNEJ

Dlaczego prawa własności intelektualnej są
ważne, naruszenia praw własności
intelektualnej oraz walka z podrabianiem i
piractwem

Czerwiec 2020